

elvont, a honvédelmi érdeket ért hátrány megtérítéséül az elvont tárgy értékének háromszorosáig terjedhető pénzbírságot szabhasson ki, amelyet a honvédelmi tárca keretében kell elszámolni.

H a d v i s e l é s c é l j á r a s z ü k s é g e s s e g é d e s z k ö z ö k é s a n y a g o k .

114. §. (1) A hadviselés céljára szükséges bármely segédeszköznek, anyagnak és ilyen anyagot tartalmazó tárgynak ideiglenes vagy végleges átengedése igényelhető. A 113. §. (2) és (3) bekezdése erre az esetre is megfelelően irányadó.

H a d v i s e l é s s z e m p o n t j á b ó l f o n t o s m ű s z e r e k é s m ű s z a k i e s z k ö z ö k .

115. §. A honvédelmi miniszter az iparügyi miniszterrel egyetértve a hadviselés szempontjából fontos műszerek és műszaki eszközök előállítását, műszaki megvizsgálását és forgalomba hozatalát a honvédelmi követelményeknek megfelelően — béke idejére is — szabályozhatja.

H a d i a n y a g o k f o r g a l m á n a k s z a b á l y o z á s a .

116. §. A minisztérium időnkint megállapítja azoknak a hadianyagoknak a jegyzékét, amelyeknek kivitele, behozatala vagy az ország területén való átszállítása tilos vagy engedélyhez van kötve. Az engedélyt a honvédelmi miniszter hozzájárulásával a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter adja meg. Ez a rendelkezés béke idejére is kiterjed.

T a l á l m á n y o k . S z a b a d a l m a k .

117. §. (1) Iparilag értékesíthető találmányt szabadalmaztatás vagy más oltalom megszerzése végett külföldön bejelenteni, továbbá belföldön szabadalmaztatni és akár bel-, akár külföldön bármilyen módon értékesíteni vagy

nyilvánosságra hozni csak engedéllyel szabad. Az engedélyt az iparügyi miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértve adja meg.

(2) Az iparügyi miniszter az engedély felől a találmánynak a szabadalmi bíróságnál való bejelentésével kapcsolatban, ha pedig azt belföldön szabadalmaztatni nem kívánják, a szabadalmi bíróságnál benyújtandó külön kérvény alapján határoz. Az engedély iránt előterjesztett kérvénynek és mellékleteinek a találmányra vonatkozó minden adata az engedély megadásáig katonai titok. A megadott engedély hatálya csak a bejelentésben, illetőleg a kérvényben leírt találmányra terjed ki.

(3) Az iparügyi miniszter az engedély tárgyában a bejelentés, illetőleg a kérvény benyújtásától számított tizen-négy nap alatt határoz; ha ez alatt az idő alatt nem nyilatkozik, az engedélyt megadottnak kell tekinteni. A tizenötödik naptól kezdve a szabadalmi bíróságnál jelentkező fél nyomban kiadandó hivatalos írásbeli értesítést kívánhat az engedély megadása vagy megtagadása felől. Az engedélyt megtagadó határozat ellen tizenöt nap alatt fellebbezni lehet az iparügyi miniszterhez, aki a honvédelmi miniszterrel egyetértve nyolc nap alatt határoz.

(4) Az (1) bekezdésben említett engedélyt csak abban az esetben lehet megtagadni, ha a találmány a hadviselés szempontjából fontos. A találmányt — a (6) bekezdésben foglaltak megfelelő alkalmazásával — az engedélynek általános hatályú, valamennyi országra szóló megtagadása esetében az állam részére igénybe kell, megadása vagy részleges hatályú megtagadása esetében pedig igénybe lehet venni. Az állam a találmányt mindkét esetben a maga részére szabadalmaztathatja.

(5) Az (1)—(4) bekezdésekben foglalt rendelkezések hatálya a jelen törvény hatálybalépése előtt bel- vagy külföldön már bejelentett találmányokra nem terjed ki.

(6) Az iparügyi miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértve bármely honvédelmi szempontból fontosnak talált akár szabadalmazott, akár szabadalmaztatás végett bejelentett találmányt az állam részére igénybe vehet. Más megállapodás hiányában az igénybevételnek csak az egész szabadalomra, az abból eredő valamennyi jogra és a szabadalom fennállásának egész idejére ki kell terjednie. Az igénybevételért járó méltányos kártalanítás összege, valamint fizetésének ideje és módja felől vita esetében elsőfokon a szabadalmi bíróság bírói osztálya, másodfokon a m. kir. Kúria szabadalmi tanácsa határoz. Az eljárásra a kényszerengedély tekintetében fennálló eljárási szabályok irányadók. Az eljárásnak az igénybevételre hatalmasztó hatálya nincs.

(7) A jelen §. rendelkezései következtében szükséges eljárási szabályokat a minisztérium rendelettel állapítja meg.

(8) A jelen §. rendelkezései béke idejére is kiterjednek.

~~Községek (városok) kötelelességemegbetegedett személyek és állatok tekintetében.~~

118. §. (1) A községek (városok) kötelesek kórházi ápolásra szoruló személyeket, továbbá nemragályos beteg állatokat, amennyiben katonai vagy polgári gyógyintézetbe való szállításuk nem lehetséges, ápolás végett átvenni.

(2) A községek (városok) arra is kötelezhetők, hogy a már meglévő kórházaikat rendelkezésre bocsássák vagy szükségkórházakat rendezzenek be és bocsássanak rendelkezésre. A községek (városok) kötelesek a kórházi épületek és a berendezés fenntartásáról gondoskodni, a betegek számára szükséges élelmiszereket, italokat, orvosi és kórházi szereket, a felügyelő- és ápolószemélyzet számára az élelmezést, vala-

~~mint a tüzelő- és világítóanyagot is szolgáltatni.~~

(3) A jelen §. értelmében igénybevett szolgáltatásokért az illetékes miniszter (124. §.) által rendelettel megállapítandó ápolási díj alakjában jár térítés.

(4) A jelen §. rendelkezései honvédelmi munkát teljesítő személyek tekintetében béke idejére is kiterjednek.

Katonai javak megőrzése és gondozása.

119. §. (1) A községek (városok) kötelesek a katonai parancsnokságok (hatóságok) által megőrzés és gondozás céljából átadott javakat átvenni és a rendes gondossággal megőrizni.

(2) Az (1) bekezdés értelmében átvett javak megőrzéséért és gondozásáért térítés nem jár, kivéve az elkerülhetetlen készletadásokat.

(3) Ha az (1) bekezdés értelmében átvett dolog őrzése és gondozása aránytalanul nagy költséggel járna, vagy azt a rendes gondozás ellenére is romlás veszélye fenyegetné, a közigazgatási hatóság a dolog eladását rendelheti el. A vételárat a legközelebbi katonai hatóságnak kell átszolgáltatni.

A dologi honvédelmi szolgáltatások körének kiterjesztése.

120. §. Amennyiben a honvédelem érdekében elkerülhetetlenül szükséges és a késedelemben veszély van, a minisztérium rendelettel a dologi honvédelmi szolgáltatások körét a jelen törvényben fel nem sorolt bármily ingó dolognak vagy jognak térítés ellenében való ideiglenes vagy végleges igénybevételére is kiterjesztheti. A minisztériumnak ebben a tárgyban kibocsátott rendeletét haladéktalanul be kell mutatni az országgyűlésnek.

nek kinyomására vagy terjesztésére az illetékes hatóság engedélyt nem adott, vagy amelynek terjesztését megtiltotta, avagy aki egyébként eltiltott időszaki lapot kiad, kinyomat, terjeszt, vagy behoz, vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő.

(2) Ha a sajtótermék tartalma büntett, vétség vagy kihágás tényálladékát foglalja magában, az előbbi bekezdés rendelkezése nem érinti sem a szerzőnek, szerkesztőnek, kiadónak vagy a nyomda- avagy más többszörösítő vállalat tulajdonosának sajtójogi, sem pedig a terjesztőnek vagy másnak köztörvényi felelősségét.

Honvédelemre vonatkozó közleménnyel elkövetett vétség.

199. §. (1) Vétséget követ el és öt évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki a magyar államnak vagy szövetségesének haderejével, vagy a velük közösen működő haderővel, vagy a honvédelmi előkészületekkel összefüggő — katonai titkot nem tartalmazó — közleményt a 226. §. alapján kibocsátott tilalom ellenére sajtó útján közzétesz.

(2) A Btk. 456. §-a hatályát veszti.

Rádióval és híradásra (hírközvetítésre) alkalmas állatokkal elkövetett visszaélések.

200. §. (1) Vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki:

1. engedély nélkül rádió adó- (adóvevő-) készüléket vagy berendezést létesít vagy tart üzemben;

2. híradásra (hírközvetítésre) alkalmas állatot tilalom ellenére tart vagy hírközvetítésre felhasznál.

(2) Háború idején az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény büntett és öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

(3) A jelen §-ban meghatározott bűncselekmény esetében elközbzásnak van helye akkor is, ha a bűnvádi eljárást senki ellen sem lehet megindítani.

Találmányokkal és szabadalmakkal kapcsolatos bűncselekmények.

201. §. (1) Vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki iparilag értékesíthető és a hadviselés szempontjából fontos találmányt engedély nélkül szabadalmaztatás vagy más oltalom megszerzése végett külföldön bejelent vagy akár bel-, akár külföldön bármilyen módon értékesít vagy nyilvánosságra hoz.

(2) Amennyiben súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, háború idején az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény büntett és öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény büntett és öt évtől tíz évig terjedhető fegyházzal büntetendő, ha a találmány közzététele, vagy értékesítése a honvédelmet vagy általában az állam biztonságát veszélyezteti.

(4) Az (1) bekezdésben említett találmány kikémlelése a katonai titok kikémlelésére vonatkozó rendelkezések szerint esik büntetés alá.

~~Üzemek, ipartelemek és egyéb vállalatok birtokosainak kötelelességszegései.~~

202. §. (1) Vétséget követ el és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő:

1. a m. kir. honvédség felszerelésére és ellátására szükséges cikkek és anyagok gyártására berendezett üzem, ipartelep vagy egyéb vállalat birtokosa, ha a 107. §. (1)—(4) bekezdései alapján megállapított kötelelességének nem tesz eleget vagy nem megfelelően tesz eleget;

lehesen, másrészt azért, hogy előre úgy lehessen irányítani az esetleges külföldről való beszerzést, hogy e tekintetben háború esetében se álljanak elő nehézségek.

A 116. §-hoz. A hadviselés szempontjából és nemzetközi politikai tekintetből is elsőrendű fontossága van annak, hogy a minisztérium a hadianyagok forgalmát illetően — mégpedig béke idején is — belátása szerint szabadon rendelkezessék.

A 117. §-hoz A fennálló törvényes rendelkezések csak a szabadalmaknak katonai célokra való igénybevételét szabályozzák, de nem nyújtanak lehetőséget a találmányoknak, tehát a még nem lajstromozott szellemi tulajdonnak honvédelmi célra való igénybevételére, továbbá annak megakadályozására sem, hogy hadviselés szempontjából fontos találmányok az országból kivihetők vagy általában nyilvánosságra hozhatók s ilyen módon esetleg az állam érdekeinek súlyos sérelmével éppen akár ellenünk felhasználhatók legyenek. A jelen §. jogrendszerünknek ezeket az érezhető súlyos hiányait van hivatva pótolni. A §. egyébként a felállított korlátozások mellett biztosítja a feltaláló anyagi érdekeit is, a bírói úton megállapítandó méltányos kártalanítás útján. Természetesen gondoskodni kell arról, hogy a §-ban lefektetett engedélyezési rendszer ne lassítsa meg nagy mértékben a találmányok értékesítését és így ne hasson ki hátrányosan a szabadalom és más oltalom megszerzésénél legnagyobb fontosságú elsőbbség érvényesítésének lehetőségére. Ezt biztosítja a §. (3) bekezdése. A megfelelő eljárási szabályok megállapítására — a §. (7) bekezdése alapján — a minisztérium lesz hivatott. A §. rendelkezéseinek béke idejére is kiterjesztése külön indokolásra nem szorul.

A 118. §-hoz. Lényegében megfelel az 1912 : LXVIII. t.-c. 25. §-ának. A §. alkalmazását a honvédelmi munkát teljesítő személyek tekintetében azért kell béke idejére is kiterjeszteni, mert a honvédelmi munkakötelezettség igénybevételének béke idejére is fennálló lehetősége elkerülhetetlenül megkívánja, hogy a honvédelmi munkára esetleg már béke idején tömegesen igénybevett személyek egészségügyének ellátásáról rendszeres gondoskodás történjék, ami másképen, mint a már meglévő kórházak felhasználása útján vagy szükségkórházak létesítésével, aligha lenne kielégítő módon megvalósítható.

A 119. §-hoz. Lényegében azonos az 1912 : LXVIII. t.-c. 26. §-ával.

A 120. §-hoz. A törvényjavaslat a lehető legszélesebb terjedelemben részletezi az igénybevehető honvédelmi szolgáltatások körét, az ilyen felsorolás azonban — amint erre már az általános indokolásban is rámutattam — a világháború idején alkotott törvényekből leszűrhető tapasztalatok szerint is, sohasem lehet kimerítő, illetőleg a honvédelem érdekei szempontjából kielégítő. Ennek felismerésén alapul a javaslat 120. §-a, amely felhatalmazza a minisztériumot, hogy amennyiben a honvédelem érdekében elkerülhetetlenül szükséges, a dologi honvédelmi szolgáltatások körét a törvényben megállapított körön túl is kiterjessze, azzal az alkotmányjogi szempontból indokolt megszorítással azonban, hogy az ebben a tárgyban kibocsátott rendeletet haladéktalanul be kell mutatni az országgyűlésnek.

F) A dologi honvédelmi szolgáltatásokért járó térítések.

A 121. és 122. §-okhoz. A dologi szolgáltatásokért járó térítésekről s az azokkal kapcsolatos kártérítésekről az 1912 : LXVIII. t.-c. elszórtan, az egyes szolgáltatásokra vonatkozó §-okban rendelkezett. A jelen törvényjavaslatban célszerűbbnek látszott a térítések és kártérítések kérdését összefoglalóan szabályozni s egyszersmind az 1912 : LXVIII. t.-c. keretein túlmenően olyan közelebbi részletes szabályokat is felvenni, amelyek azelőtt csupán a hadiszolgáltatásokra vonatkozó végrehajtási utasításban állapítottak meg. A honvédelmi szolgáltatások

ság sajtórendészeti jellegű megtorlása nem zárja ki a sajtótermék tartalmaért, a sajtótermékben tartalmazott bűncselekményért (sajtótörvény 32. §.) a sajtójogi felelősség szabályai szerint való felelősségrevonást.

A 199. §-hoz. A §. a Btk. 456. §-a helyébe lép és átfogó értelemben vétségként öt évig terjedhető fogházzal bünteti a honvédelemre vonatkozó tiltott sajtóközlemény közzétételét. A tiltott sajtóközlemény tárgya — katonai titok kivételével — általában minden olyan híradás lehet, amely a magyar államnak vagy szövetségesének haderejével vagy a velük közösen működő haderővel, vagy a honvédelmi előkészületekkel összefüggésben van. Katonai titokról szándékosan vagy gondatlanul történő híradás a hűtlenségről szóló, jóval szigorúbb büntetőségű rendelkezések — nevezetesen az 1930 : III. t.-c. 60. §. 2. és 3. pontja, illetőleg az említett törvenycikk 66. §-a — alá esik.

A 200. §-hoz. A §. a 103. és a 104. §-okban meghatározott tilalom megszegését nyilvánítja bűncselekménnyé. Vétség a §. (1) bekezdésének 1. pontja szerint rádió adó (adó-vevő) készüléknek vagy berendezésnek engedély nélkül való létesítése vagy üzemben tartása, a 2. pont szerint pedig híradásra (hírközzvetítésre) alkalmas állatnak tiltott tartása vagy hírközzvetítésre felhasználása.

Háború idején az ilyen cselekményben rejlő tárgyi veszély a honvédelem szempontjából olyan jelentős, hogy a §. (2) bekezdése a cselekményt háború idején büntettként öt évig terjedhető börtönnel bünteti.

A §. (3) bekezdése azt a szabályt mondja ki, hogy minden efféle bűncselekmény esetében, annak hangsúlyozott veszélyes voltánál fogva, elkobzásnak van helye; mégpedig úgynevezett tárgyi eljárás során is, amikor a tettessel szemben a bűnvádi eljárást bármilyen okból nem lehet megindítani, vagy lefolytatni.

A 201. §-hoz. Iparilag értékesíthető találmányt szabadalmaztatás vagy más oltalom megszerzése végett külföldön bejelenteni, továbbá belföldön szabadalmaztatni, értékesíteni vagy nyilvánosságra hozni csak az iparügyi miniszternek a honvédelmi miniszterrel egyetértve adott engedélyével szabad (117. §.). A §. (1) bekezdése ennek a rendelkezésnek nyújt büntetőjogi védelmet olyan értelemben, hogy a hadviselés szempontjából fontos találmánynak engedély nélkül szabadalmaztatás vagy más oltalom megszerzése végett külföldön bejelentését, vagy akár bel-, akár külföldön bármilyen módon értékesítését vagy nyilvánosságra hozását vétségként két évig terjedhető fogházzal bünteti.

Ez az alapcselekmény a (2) bekezdés szerint háború idején büntett és öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

A §. (3) bekezdése viszont a honvédelem érdekének vagy az állam biztonságának veszélyeztetése szempontjából különösen jelentős találmány kötelességellenes felhasználását teszi öt évtől tíz évig terjedhető fegyházbüntetéssel megtorolhatóvá.

A (4) bekezdés pedig a §-ban említett találmányok kikémlelése tekintetében azt a szabályt mondja ki, hogy a katonai titok kikémlelésére vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

A §-ban foglalt szabályozást kiegészíti a 117. §. (2) bekezdésének az a rendelkezése, hogy az iparilag értékesíthető találmány szabadalmaztatása iránt benyújtott kérvénynek és mellékleteinek a találmányra vonatkozó tartalma az engedély megadásáig a katonai titok (1930 : III. t.-c. 60. §-ának utolsóelőtti bekezdése) büntetőjogi védelmében részesül.

A §. a hadviselés szempontjából fontos és ennél fogva elsősorban katonai célra értékesítendő találmánynak kötelességellenes felhasználásával szemben a büntetőjogi védelmet arra az esetre kívánja biztosítani, ha illetékes helyen a találmányt szabadalmaztatás végett nem mutatják be. Ebben az esetben ugyanis

az illetékes iparügyi és honvédelmi miniszternek nincs módjában megállapítani azt, hogy a szabadalmaztatás elől elvont találmány a hadviselés szempontjából értékes, illetőleg fontos-e, vagy sem. Így azután a büntetőjogi értékelés is csupán az említett — egyébként eleve mindig fennforgó — ahhoz a veszélyes állapothoz igazodik, amely abból áll elő, hogy a tettes a hadviselés szempontjából fontos találmányt az állam részére való igénybevétele elől elvonni igyekszik. Ezekután az ilyen elvont találmány tekintetében a következő eshetőségek fordulhatnak elő.

Elképzelhető, hogy a találmány nem értékes, illetőleg a hadviselés szempontjából nem bír jelentőséggel. Ilyenkor a §-ban meghatározott bűncselekmény nem forog fenn. Előfordulhat továbbá, hogy a találmány értékénél fogva a hadviselés szempontjából fontos; ebben az esetben arról van szó: vajjon a szabadalmaztatás elől kötelességellenesen elvont találmány közzétételének vagy értékesítésének a honvédelem vagy általában az állam biztonsága szempontjából milyen hatása, illetőleg eredménye lehet. Amennyiben ez a hatás, illetőleg eredmény kisebb jelentőségű: béke idején az (1), háború idején a (2) bekezdésben foglalt cselekmény létesül. Ha ellenben a találmány kötelességellenes elvonása veszélyt jelent a honvédelemre vagy az államra nézve, úgy a (3) bekezdés alá eső súlyos büntettről van szó. Természetesen a hűtlenség büntettének mindezeknél a felsorolt eseteknél súlyosabb cselekménye magába olvasztja a §-ban meghatározott tényálladékokat, ha a tettes háború idején a találmány kötelességellenes elvonásával a magyar fegyveres erőnek szándékosan hátrányt vagy az ellenségnek szándékosan előnyt okozott.

A 202. §-hoz. A javaslat 107. §-a (1)—(4) bekezdéseiben megszabja azokat a kötelességeket, amelyek a m. kir. honvédség felszerelésére és ellátására szükséges cikkek és anyagok gyártására berendezett üzem, ipartelep vagy egyéb vállalat birtokosát terhelik abban a tekintetben, hogy a honvédelem szükségletének megfelelő minőségű és mennyiségű cikk és anyag előállításáról és szállításáról gondoskodják, szükség esetében üzemét, ipartelepét, illetőleg vállalatát a honvédelem szolgálatába állítsa, az üzemnél, az ipartelepnél, illetőleg a vállalatnál idegen állampolgárt pedig — a honvédelmi miniszter rendelkezése folytán — esetleg ne alkalmazzon,

A javaslat 107. §-a (5) bekezdésében viszont módot nyújt a minisztériumnak, illetőleg az általa felhatalmazott miniszternek, hogy a (3) bekezdésben említett vállalat üzeméhez tartozó ingatlanokat, berendezéseket és anyagkészleteket a honvédelem céljára kisajátítson. A kisajátított értékeket leltárba kell venni és azokat az illetékes miniszter engedélye nélkül elidegeníteni nem szabad; nem szabad továbbá az ilyen értékeket megrongálni, megsemmisíteni vagy a kisajátítás elől bármilyen módon elvonni sem.

A javaslat 108. §-a tovább megy a tulajdont korlátozó fenti intézkedések tekintetében, amidőn kötelességévé teszi a 107. §. (3) bekezdésében említett vállalat birtokosának azt is, hogy a szükséges előkészületi intézkedéseket megtegyje és az előkészületi munkálatokat is teljesítse, amelyek az üzemeknek, ipartelepeknek és egyéb vállalatoknak a honvédelem céljára igénybevétele végett szükségesek.

A §. (1) bekezdésének 1—3. pontjaiban a — fenti sorrendnek megfelelően — felsorolt esetek egy évig terjedhető fogházzal büntetendő vétséget állapítanak meg a törvény ilyen megszegőjével vagy kijátszójával szemben. A §. (2) bekezdése szerint háború idején ez a vétségi alapcselekmény öt évig terjedhető börtönnel büntetendő bűntett; ha pedig a honvédelemre ebből súlyos hátrány származott, öt évig terjedhető fegyház a büntetés.

A 203. §-hoz. A honvédelem elsőrendű érdeke követeli meg, hogy a mindennapi élet szükségleteinek ellátása, a termelés és a forgalom rendje s általában az ország

Találmányok. Szabadalmak.

117. §. (1) Iparilag értékesíthető találmányt szabadalmaztatás vagy más oltalom megszerzése végett külföldön bejelenteni, továbbá belföldön szabadalmaztatni és akár bel-, akár külföldön bármilyen módon értékesíteni vagy nyilvánosságra hozni csak engedéllyel szabad. Az engedélyt az iparügyi miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértve adja meg.

(2) Az iparügyi miniszter az engedély felől a találmánynak a szabadalmi bíróságnál szabadalmaztatás céljából való bejelentésével kapcsolatban, ha pedig azt belföldön szabadalmaztatni nem kívánják, a szabadalmi bíróságnál benyújtandó külön kérvény alapján határoz. Az engedély iránt előterjesztett kérvénynek és mellékleteinek a találmányra vonatkozó minden adata az engedély megadásáig katonai titok. A megadott engedély hatálya csak arra terjed ki, amit a bejelentés, illetőleg a kérvény, valamint a mellékletek szakértő számára a kivitelezés szempontjából elegendően ismertetnek.

(3) Az iparügyi miniszter az engedély tárgyában a bejelentés, illetőleg a kérvény benyújtásától számított tizen-négy nap alatt határoz; ha ez alatt az idő alatt az engedélyt meg nem tagadja, az engedélyt megadottnak kell tekinteni. A tizenötödik naptól kezdve a szabadalmi bíróságnál jelentkező fél nyomban kiadandó hivatalos írásbeli értesítést kívánhat az engedély megadása vagy megtagadása felől.

(4) Az (1) bekezdésben említett engedélyt csak abban az esetben lehet megtagadni, ha a találmány a hadviselés szempontjából fontos. A találmányt — a (6) bekezdésben foglaltak megfelelő alkalmazásával — az engedélynek általános hatályú, valamennyi országra szóló megtagadása esetében az állam részére igénybe kell, megadása vagy részleges hatályú megtagadása eseté-

ben pedig igénybe lehet venni. Az állam a találmányt mindkét esetben a maga részére szabadalmaztathatja.

(5) Az (1)—(4) bekezdésekben foglalt rendelkezések hatálya a jelen törvény hatálybalépése előtt bel- vagy külföldön már bejelentett, nyilvánosságra hozott vagy értékesített találmányokra nem terjed ki.

(6) Az iparügyi miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértve bármely honvédelmi szempontból fontosnak talált akár szabadalmazott, akár szabadalmaztatás végett bejelentett találmányt az állam részére igénybe vehet. Más megállapodás hiányában az igénybevételnek csak az egész szabadalomra, az abból eredő valamennyi jogra és a szabadalom fennállásának egész idejére ki kell terjednie. Az igénybevételért járó méltányos kártalanítás összege, valamint fizetésének ideje és módja felől vita esetében elsőfokon a szabadalmi bíróság bírói osztálya, másodfokon a m. kir. Kúria szabadalmi tanácsa határoz. Az eljárásra a kényszerengedély tekintetében fennálló eljárási szabályok irányadók. Az eljárásnak az igénybevételre halasztó hatálya nincs.

(7) A jelen §. rendelkezései következtében szükséges eljárási szabályokat a minisztérium rendelettel állapítja meg.

(8) A jelen §. rendelkezései béke idejére is kiterjednek.

~~Községek (városok) kötelessége megbetegedett személyek és állatok tekintetében.~~

118. §. (1) A községek (városok) kötelesek kórházi ápolásra szoruló személyeket, továbbá nemragályos beteg állatokat, amennyiben katonai vagy polgári gyógyintézetbe való szállításuk nem lehetséges, ápolás végett átvenni.

(2) A községek (városok) arra is kötelezhetők, hogy a már meglevő kór-

(2) Háború idején az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény büntett és öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

(3) A jelen §-ban meghatározott bűncselekmény esetében elkobzásnak van helye akkor is, ha a bűnvádi eljárást senki ellen sem lehet megindítani.⁽¹⁾

Találmányokkal és szabadalmakkal kapcsolatos bűncselekmények.

201. §. (1) Vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő, aki iparilag értékesíthető és a hadviselés szempontjából fontos találmányt engedély nélkül szabadalmaztatás vagy más oltalom megszerzése végett külföldön bejelent vagy akár bel-, akár külföldön bármilyen módon értékesít vagy nyilvánosságra hoz.

(2) Amennyiben súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, háború idején az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény büntett és öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény büntett és öt évtől tíz évig terjedhető fegyházzal büntetendő, ha a találmány közzététele, vagy értékesítése a honvédelmet, vagy általában az állam biztonságát veszélyezteti.

(4) Az (1) bekezdésben említett találmány kikémlelése a katonai titok kikémlelésére vonatkozó rendelkezések szerint esik büntetés alá.⁽²⁾

(1) (M. i.) A §. a 103. és a 104. §-okban meghatározott tilalom megszegését nyilvánítja bűncselekménnyé. Vétség a §. (1) bekezdésének 1. pontja szerint rádió adó (adó-vevő) készüléknek vagy berendezésnek engedély nélkül való létesítése vagy üzemben tartása, a 2. pont szerint pedig híradásra (hírközlésre) alkalmas állatnak tiltott tartása vagy hírközlésre felhasználása.

Háború idején az ilyen cselekményben rejlő tárgyi veszély a honvédelem szempontjából olyan jelentős, hogy a §. (2) bekezdése a cselekményt háború idején büntettként öt évig terjedhető börtönnel bünteti.

A §. (3) bekezdése azt a szabályt mondja ki, hogy minden efféle bűncselekmény esetében, annak hangsúlyozott veszélyes voltánál fogva, elkobzásnak van helye: mégpedig úgynevezett tárgyi eljárás során is, amikor a tettessel szemben a bűnvádi eljárást bármilyen okból nem lehet megindítani, vagy lefolytatni.

(2) (M. i.)- Iparilag értékesíthető találmányt szabadalmaztatás vagy más oltalom megszerzése végett külföldön bejelenteni, továbbá belföldön szabadalmaztatni, értékesíteni vagy nyilvánosságra hozni csak az iparügyi miniszternek a honvédelmi miniszterrel egyetértve adott engedélyével szabad (117. §.). A §. (1) bekezdése ennek a rendelkezésnek nyújt büntetőjogi védelmet olyan értelemben, hogy a hadviselés szempontjából fontos találmánynak engedély nélkül szabadalmaztatás vagy más oltalom megszerzése végett külföldön bejelentését, vagy akár bel-, akár külföldön bármilyen módon értékesítését vagy nyilvánosságra hozását vétségként két évig terjedhető fogházzal bünteti.

Ez az alapcselekmény a (2) bekezdés szerint háború idején büntett és öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.

A §. (3) bekezdése viszont a honvédelem érdekének vagy az állam biztonságának veszélyeztetése szempontjából különösen jelentős találmány kötelességellenes felhasználását teszi öt évtől tíz évig terjedhető fegyházbüntetéssel megtorolhatóvá.

A (4) bekezdés pedig a §-ban említett találmányok kikémlelése tekintetében azt a szabályt mondja ki, hogy a katonai titok kikémlelésére vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

A §-ban foglalt szabályozást kiegészíti a 117. §. (2) bekezdésének az a rendelkezése, hogy az iparilag értékesíthető találmány szabadalmaztatása iránt benyújtott kérvénynek és mellékleteinek a találmányra vonatkozó tartalma az engedély megadásáig a katonai titok (1930 : III. t.-c. 60. §-ának utolsóelőtti bekezdése) büntetőjogi védelmében részesül.

A §. a hadviselés szempontjából fontos és ennél fogva elsősorban katonai célra értékesítendő találmánynak kötelességellenes felhasználásával szemben a büntetőjogi védelmet arra az esetre kívánja biztosítani, ha illetékes helyen a találmányt szabadalmaztatás végett nem mutatják be. Ebben az esetben ugyanis az illetékes iparügyi és honvédelmi miniszternek nincs módjában megállapítani azt, hogy a szabadalmaztatás elől elvont találmány a hadviselés szempontjából értékes, illetőleg fontos-e vagy sem. Így azután a büntetőjogi értékelés is csupán az említett — egyéb—

Üzemek, ipartelepek és egyéb vállalatok birtokosainak kötelesség szegései.

201. §. (1) Vétséget követ el és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő :

1. az üzem, ipartelep vagy egyéb vállalat birtokosa, ha a 107. §. (1) vagy (5) bekezdése alapján megállapított kötelességének nem tesz eleget, vagy nem megfelelően tesz eleget ;

2. az üzem, ipartelep vagy egyéb vállalat birtokosa, ha a vállalatban a 107. §. (6) bekezdésében, illetőleg a 108. §. (5) bekezdésében foglalt rendelkezés ellenére idegen állampolgárt a honvédelmi miniszter engedélye nélkül alkalmaz ;

3. aki a 107. §. (7) bekezdése értelmében leltárba felvett ingatlant, berendezési tárgyat vagy anyagkészletet az illetékes miniszter engedélye nélkül elidegenít vagy megrongál, megsemmisít, elrejt, avagy a kisajátítás elől egyéb módon elvon ;

4. az üzem, ipartelep vagy egyéb vállalat birtokosa, ha az üzemének működésében tartása, illetőleg előkészületi intézkedések megtétele tekintetében a 108. §-ban megállapított kötelességét nem teljesíti, vagy nem megfelelően teljesíti.

(2) Az (1) bekezdés 1., valamint 4. pontjában meghatározott cselekmény miatt eljárásnak csak abban az esetben van helye, ha a 107. §. (3) bekezdése értelmében alakított döntőbíróóság az illetékes miniszter (124. §.) megkeresésére megállapította, hogy a vállalat birtokosa a kötelezettség teljesítésére műszaki, pénzügyi és egyéb szükséges felkészültség szempontjából képes lett volna.

(3) Háború idején az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény szándékos elkövetése büntett és öt évig terjedhető börtönnel, ha pedig abból a honvédelem érdekére súlyos hátrány származott, öt évig terjedhető fegyházzal büntetendő. A (2) bekezdésben foglalt rendelkezés ebben az esetben is irányadó.⁽¹⁾

ként eleve minig fennforgó — ahhoz a veszélyes állapothoz igazodik, amely abból áll elő, hogy a tettes a hadviselés szempontjából fontos találmányt az állam részére való igénybevétele elől elvonni igyekszik. Ezekután az ilyen elvont találmány tekintetében a következő eshetőségek fordulhatnak elő.

Elképzelhető, hogy a találmány nem értékes, illetőleg a hadviselés szempontjából nem bír jelentőséggel. Ilyenkor a §-ban meghatározott büncselekmény nem forog fenn. Előfordulhat továbbá, hogy a találmány értékénél fogva a hadviselés szempontjából fontos ; ebben az esetben arról van szó : vajjon a szabadalmaztatás elől kötelességellenesen elvont találmány közzétételének vagy értékesítésének a honvédelem vagy általában az állam biztonsága szempontjából milyen hatása, illetőleg eredménye lehet. Amennyiben ez a hatás, illetőleg eredmény kisebb jelentőségű : béke idején az (1), háború idején a (2) bekezdésben foglalt cselekmény létesül. Ha ellenben a találmány kötelességellenes elvonása veszélyt jelent a honvédelemre vagy az államra nézve, úgy a (3) bekezdés alá eső súlyos büntettről van szó. Természetesen a hűtlenség büntettének mindezeknél a felsorolt eseteknél súlyosabb cselekménye magábaolvastja a §-ban meghatározott tényálladékokat, ha a tettes háború idején a találmány kötelességellenes elvonásával a magyar fegyveres erőnek szándékosan hátrányt vagy az ellenségnek szándékosan előnyt okozott.

(1) (M. i.) A javaslat 107. §-a (1)—(4) bekezdéseiben megszabja azokat a kötelességeket, amelyek a m. kir. honvédség felszerelésére és ellátására szükséges cikkek és anyagok gyártására berendezett üzem, ipartelep vagy egyéb vállalat birtokosát terhelik abban a tekintetben, hogy a honvédelem szükségletének megfelelő minőségű és mennyiségű cikk és anyag előállításáról és szállításáról gondoskodják, szükség esetében üzemét, ipartelepét, illetőleg vállalatát a honvédelem szolgálatába állítsa, az üzemnél, az ipartelepnél, illetőleg a vállalatnál idegen állampolgárt pedig — a honvédelmi miniszter rendelkezése folytán — esetleg ne alkalmazzon.

közszükségleti cikkek, habár igénybevételük a jelen törvény értelmében még nem szükséges, ne legyenek az igénybevétel elől elvonhatók vagy igénybevételüket veszélyeztető vagy megdrágító módon felhasználhatók.

(3) A minisztérium elrendelheti, hogy a közigazgatási hatóság arra, aki a jelen §. alapján igénybevett, nyilvántartásba vagy zár alá vett tárgyat jogellenesen felhasznál, elfogyaszt, elidegenít, megsemmisít vagy az igénybevétel elől egyéb módon jogellenesen elvon, a honvédelmi érdeket ért hátrány megtérítéséül az elvont tárgy értékének háromszorosáig terjedhető pénzbírságot szabhasson ki, amelyet a honvédelmi tárca keretében kell elszámolni.

Hadviselés céljára szükséges segédeszközök és anyagok.

114. §. A hadviselés céljára szükséges bármely segédeszköznek, anyagnak és ilyen anyagot tartalmazó tárgynak ideiglenes vagy végleges átengedése igényelhető. A 113. §. (2) és (3) bekezdése erre az esetre is megfelelően irányadó.

Hadviselés szempontjából fontos műszerek és műszaki eszközök.

115. §. A honvédelmi miniszter az iparügyi miniszterrel egyetértve a hadviselés szempontjából fontos műszerek és műszaki eszközök előállítását, műszaki megvizsgálását és forgalombahozatalát a honvédelmi követelményeknek megfelelően — béke idejére is — szabályozhatja.⁽¹⁾

Hadianyagok forgalmának szabályozása.

116. §. A minisztérium időnként megállapítja azoknak a hadianyagoknak a jegyzékét, amelyeknek kivitele, behozatala vagy az ország területén való átszállítása tilos vagy engedélyhez van kötve. Az engedélyt a honvédelmi miniszter hozzájárulásával a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter adja meg. Ez a rendelkezés béke idejére is kiterjed.⁽²⁾

Találmányok. Szabadalmak.

117. §. (1) Iparilag értékesíthető találmányt szabadalmaztatás vagy más oltalom megszerzése végett külföldön bejelenteni, továbbá belföldön szabadalmaztatni és akár bel-, akár külföldön bármilyen módon értékesíteni vagy nyilvánosságra hozni csak engedéllyel szabad. Az engedélyt az iparügyi miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértve adja meg.

(2) Az iparügyi miniszter az engedély felől a találmánynak a szabadalmi bíróságnál szabadalmaztatás céljából való bejelentésével kapcsolatban, ha pedig azt belföldön szabadalmaztatni nem kívánják, a szabadalmi bíróságnál benyújtandó külön kérvény alapján határoz. A bejelentésnek, illetőleg

lyével fenyegető válságos időben minden tekintetben szabadkezet kap az anyagi javak termelésének, forgalmának és fogyasztásának, valamint a termelés legfontosabb emberi tényezőjének: a munkának, illetőleg az ehhez fűződő jogviszonyoknak a szükséghez mért szabályozására...

(1) (M. i.) A hadviselés szempontjából fontos műszerek és műszaki eszközök tekintetében egyrészt azért szükséges a honvédelmi miniszternek szabályozásra jogot adni, hogy az előállítás egységes módjával járó előnyöket (a használatnak, kiegészítéseknek, javításoknak, pótlásoknak megkönnyítése) biztosítani lehessen, másrészt azért, hogy előre úgy lehessen irányítani az esetleges külföldről való beszerzést, hogy e tekintetben háború esetében se álljanak elő nehézségek.

(2) (M. i.) A hadviselés szempontjából és nemzetközi politikai tekintetből is elsőrendű fontossága van annak, hogy a minisztérium a hadianyagok forgalmát illetően — mégpedig béke idején is — belátása szerint szabadon rendelkezhesek.

az engedély iránt előterjesztett kérvénynek és mellékleteiknek a találmányra vonatkozó minden adata az engedély megadásáig katonai titok. A megadott engedély hatálya csak arra terjed ki, amit a bejelentés, illetőleg a kérvény, valamint a mellékletek szakértő számára a kivitelezés szempontjából elegendően ismertetnek.

(3) Az iparügyi miniszter az engedély tárgyában a bejelentés, illetőleg a kérvény benyújtásától számított tizennégy nap alatt határoz; ha ez alatt az idő alatt az engedélyt meg nem tagadja, az engedélyt megadottnak kell tekinteni. A tizenötödik naptól kezdve a szabadalmi bíróságnál jelentkező fél nyomban kiadandó hivatalos írásbeli értesítést kívánhat az engedély megadása vagy megtagadása felől.

(4) Az (1) bekezdésben említett engedélyt csak abban az esetben lehet megtagadni, ha a találmány a hadviselés szempontjából fontos. A találmányt — a (6) bekezdésben foglaltak megfelelő alkalmazásával — az engedélynek általános hatályú, valamennyi országra szóló megtagadása esetében az állam részére igénybe kell, megadása vagy részleges hatályú megtagadása esetében pedig igénybe lehet venni. Az állam a találmányt mindkét esetben a maga részére szabadalmaztathatja.

(5) Az (1)—(4) bekezdésekben foglalt rendelkezések hatálya a jelen törvény hatálybalépése előtt bel- vagy külföldön már bejelentett, nyilvánosságra hozott vagy értékesített találmányokra nem terjed ki.

(6) Az iparügyi miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértve bármely honvédelmi szempontból fontosnak talált akár szabadalmazott, akár szabadalmaztatás végett bejelentett találmányt az állam részére igénybe vehet. Más megállapodás hiányában az igénybevételnek csak az egész szabadalomra, az abból eredő valamennyi jogra és a szabadalom fennállásának egész idejére ki kell terjednie. Az igénybevételért járó méltányos kártalanítás összege, valamint fizetésének ideje és módja felől vita esetében elsőfokon a szabadalmi bíróság bírói osztálya, másodfokon a m. kir. Kúria szabadalmi tanácsa határoz. Az eljárásra a kényszerengedély tekintetében fennálló eljárási szabályok irányadók. Az eljárásnak az igénybevételre halasztó hatálya nincs.

(7) A jelen §. rendelkezései következtében szükséges eljárási szabályokat a minisztérium rendelettel állapítja meg.

(8) A jelen §. rendelkezései béke idejére is kiterjednek.⁽¹⁾

Községek (városok) köteleessége megbetegedett személyek és állatok tekintetében.

118. §. (1) A községek (városok) kötelesek kórházi (ápolásra szoruló) személyeket, továbbá nemragályos beteg állatokat, amennyiben katonai

(1) (M. i.) A fennálló törvényes rendelkezések csak a szabadalmaknak katonai célokra való igénybevételét szabályozzák, de nem nyújtanak lehetőséget a találmányoknak, tehát a még nem lajstromozott szellemi tulajdonnak honvédelmi célra való igénybevételére, továbbá annak megakadályozására sem, hogy hadviselés szempontjából fontos találmányok az országból kivihe- tők vagy általában nyilvánosságra hozhatók s ilyen módon esetleg az állam érdekeinek súlyos sérelmével éppen akár ellenünk felhasználhatók legyenek. A jelen §. jogrendszerünknek ezeket az érezhető súlyos hiányait van hivatva pótolni. A §. egyébként a felállított korlátozások mellett biztosítja a feltaláló anyagi érdekeit is, a bírói úton megállapítandó méltányos kártalanítás útján. Természetesen gondoskodni kell arról, hogy a §-ban lefektetett engedélyezési rendszer ne lassítsa meg nagy mértékben a találmányok értékesítését, és így ne hasson ki hátrányosan a szabadalom és más oltalom megszerzésénél legnagyobb fontosságú elsőbbség érvényesítésének lehetőségre.